

Mål T-119/02

Royal Philips Electronics NV

mot

Europeiska gemenskapernas kommission

”Konkurrens — Företagskoncentrationer — Upptagande till sakprövning — Åtaganden som gjorts under den första etappen av undersökningen — Allvarliga tvivel beträffande förenligheten med den gemensamma marknaden — Partiellt hänskjutande till nationella myndigheter”

Förstainstansrättens dom (tredje avdelningen) av den 3 april 2003 II-1442

Sammanfattning av domen

1. *Konkurrens — Företagskoncentrationer — Kommissionens undersökning — Antagande av ett beslut om att en företagskoncentration är förenlig med den gemensamma marknaden utan att etapp II inleds — Villkor — Avsaknad av allvarliga tvivel — Åtaganden av de berörda företagen som kan medföra att den anmälda koncentrationen blir förenlig med den gemensamma marknaden — Ekonomiska bedömningar — Utrymme för skönsmässig bedömning — Domstolsprövning — Föremål för talan — Uppenbart oriktig bedömning föreligger inte (Rådets förordning nr 4064/89, artikel 6.1)*

2. *Förfarande — Intervention — Grund som inte anförts av sökanden — Avvisning (EG-stadgan för domstolen, artikel 37.3 och 37.4; förstainstansrättens rättegångsregler, artikel 116.3)*
3. *Förfarande — Skyndsam handläggning — Beaktande av en rättslig grund som åberopats för första gången vid förhandlingen — Åsidosättande av rätten till försvar (Förstainstansrättens rättegångsregler, artikel 76a och artikel 116.4)*
4. *Konkurrens — Företagskoncentrationer — Bedömning av förenligheten med den gemensamma marknaden — Åtaganden av de berörda företagen som kan medföra att den anmälda koncentrationen blir förenlig med den gemensamma marknaden — Nödvändig förenlighet med artikel 81 EG — Åtagande att bevilja varumärkeslicenser i vilka återfinns en klausul som tvingar licenstagaren att koncentrera sin försäljning i en medlemsstat — Tillåtlighet (Artikel 81.1 EG och 81.3 EG; rådets förordning nr 4064/89, artikel 2.1)*
5. *Konkurrens — Företagskoncentrationer — Administrativt förfarande — Åtaganden av de berörda företagen — Ändringar som meddelats efter tidsfristen — Kommissionens beaktande av ändrade åtaganden för att förklara att koncentrationen är förenlig med den gemensamma marknaden — Tillåtlighet — Villkor (Kommissionens förordning nr 447/98, artikel 18.1; kommissionens tillkännagivande om korrigerande åtgärder som kan godtas enligt rådets förordning nr 4064/89 och kommissionens förordning nr 447/98, punkt 37)*
6. *Talan om ogiltigförklaring — Fysiska eller juridiska personer — Rättsakter som berör dem direkt — Beslut att hänskjuta undersökningen av en koncentration till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat — Utomstående företag (Artikel 230 fjärde stycket EG; rådets förordning nr 4064/89, artikel 9.3)*
7. *Talan om ogiltigförklaring — Fysiska eller juridiska personer — Rättsakter som berör dem personligen — Beslut att hänskjuta undersökningen av en koncentration till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat — Utomstående företag (Artikel 230 fjärde stycket EG; rådets förordning nr 4064/89, artikel 9.3)*
8. *Konkurrens — Företagskoncentrationer — Kommissionens undersökning — Hänskjutande av undersökningen av en koncentration till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat — Villkor — Domstolsprövning — Räckvidd (Rådets förordning nr 4064/89, artikel 9.2 a)*

9. *Konkurrens — Företagskoncentrationer — Kommissionens undersökning — Beslut att hänskjuta undersökningen av en koncentration till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat — Kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning — Domstolsprövning — Gränser*
(Rådets förordning nr 4064/89, artikel 9.3)
10. *Konkurrens — Företagskoncentrationer — Kommissionens undersökning — Beslut att hänskjuta undersökningen av en koncentration till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat — Villkor — Risk för uppdelad bedömning av en och samma företagskoncentration — Saknar betydelse*
(Rådets förordning nr 4064/89, artikel 9.2 och 9.3)
11. *Konkurrens — Företagskoncentrationer — Hänskjutande av undersökningen av en koncentration till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat — Nämnade myndigheters skyldigheter — Gränser*
(Artikel 10 EG; rådets förordning nr 4064/89, artikel 9)
12. *Konkurrens — Företagskoncentrationer — Hänskjutande av undersökningen av en koncentration till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat — Verkningar — Exklusiv behörighet för de nationella myndigheterna att fatta beslut angående företagskoncentrationen — Avsaknad av möjlighet för kommissionen att binda de nationella myndigheterna i sak*
(Rådets förordning nr 4064/89, artikel 9.2 och 9.3)
13. *Institutionernas rättsakter — Motivering — Skyldighet — Räckvidd — Beslut att hänskjuta undersökningen av en koncentration till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat*
(Artikel 253 EG; rådets förordning nr 4064/89, artikel 9.2a och 9.3)

1. Även om kommissionen, när den ställs inför allvarliga tvivel beträffande koncentrationens förenlighet med den gemensamma marknaden, inte har någon befogenhet att göra en skönsmässig bedömning vad gäller beslutet att inleda etapp 2, åtnjuter den dock ett visst utrymme att vidta en skönsmässig bedömning när den sammanställer och granskar omständigheterna i det enskilda fallet för att avgöra om dessa ger anledning till allvarliga tvivel eller, när det har föreslagits åtaganden, fortsätter att ge anledning till sådana tvivel. Även om begreppet "allvarliga tvivel" är objektivt till sin karaktär föranleder utredningen av om det finns

anledning till sådana tvivel med nödvändighet kommissionen att utföra komplicerade ekonomiska bedömningar, särskilt när den måste bedöma om de av parterna i koncentrationen föreslagna åtgärderna är tillräckliga för att skingra dessa allvarliga tvivel.

När följaktligen gemenskapsdomstolen har anledning att undersöka om sådana åtaganden, med hänsyn till sin räckvidd och sitt innehåll, kan medge att

kommissionen antar ett beslut som innebär ett godkännande utan att inleda etapp 2, ankommer det på gemenskapsdomstolen att kontrollera att kommissionen utan att göra en uppenbart felaktig bedömning kan betrakta nämnda åtaganden som en direkt och tillräcklig reaktion som klart skingrar alla allvarliga tvivel.

av sökanden. En sådan grund skall följaktligen avvisas.

(se punkterna 203, 204, 212 och 213)

(se punkterna 77 och 80)

2. Även om artikel 37 tredje stycket i EG-stadgan för domstolen och artikel 116.3 i förstainstansrättens rättegångsregler inte förhindrar att intervenienten framför nya eller andra argument än de som framförs av den part vilken han stöder, för att hans intervention inte skall begränsas till en upprepning av de argument som framförts i ansökan, kan det inte medges att dessa bestämmelser gör det möjligt för honom att ändra eller förvränga föremålet för talan som definieras i ansökan genom att anföra nya grunder. Eftersom en intervenient enligt artikel 116.3 i rättegångsreglerna måste godta målet sådant det föreligger vid tidpunkten för dess intervention och eftersom enligt artikel 37 fjärde stycket i stadgan för domstolen endast en av parternas yrkanden får biträdas genom yrkandena i interventionsansökan, är intervenienten inte behörig att åberopa en grund som inte åberopats

3. Eftersom en grund, inom ramen för den skyndsamma handläggningen med stöd av artikel 76a i förstainstansrättens rättegångsregler, inte i enlighet med punkt 2 i denna bestämmelse har blivit föremål för en inlaga i den mening som avses i artikel 116.4 i rättegångsreglerna och inte med nödvändighet och oundvikligen framförts för första gången vid förhandlingen inför rätten, kan den skada motpartens rätt att i enlighet med den kontradiktoriska principen ta ställning i denna fråga. Om rätten skulle pröva en sådan grund och i förekommande fall bifalla talan på grunden, skulle följden bli ett åsidosättande av rätten till försvar under det rättsliga förfarandet.

(se punkt 205)

4. Kommissionen kan i samband med förfarandet för tillämpning av förordning nr 4064/89 inte godta åtaganden som strider mot de konkurrensregler som införts genom fördraget i den mån

dessa hindrar bevarandet eller utvecklandet av en effektiv konkurrens inom den gemensamma marknaden. I detta sammanhang skall kommissionen bedöma åtagandenas förenlighet med den gemensamma marknaden enligt kriterierna i artikel 81.1 EG och 81.3 EG.

En klausul inom ramen för ett åtagande för beviljande av varumärkeslicenser som gäller för parterna i koncentrationen genom vilken en licensinnehavare tvingas att koncentrera försäljningen av produkter som omfattas av licensen till sitt område har i princip inte till syfte eller resultat att begränsa konkurrensen i den mening som avses i artikel 81.1 EG och kan inte, även om klausulen skulle tolkas som om den innebar ett förbud för licensinnehavarna att exportera produkter till andra medlemsstater, på ett avsevärt sätt hämma konkurrensen på de berörda produktmarknaderna inom gemenskapen eller på ett påtagligt sätt påverka handeln mellan medlemsstaterna i den mening som avses i artikel 81.1 EG, eftersom det är uppenbart att beträffande de berörda produkterna så är marknaderna av nationell dimension och avser inte påtaglig parallellimport.

(se punkterna 216—218)

enligt rådets förordning nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer skall förstås så, att även om parterna i en koncentration inte kan tvinga kommissionen att ta hänsyn till åtaganden och ändringar i dessa som inges efter treveckorsfristens utgång, måste kommissionen, om den anser sig ha tillräcklig tid för att pröva åtagandena, däremot kunna tillåta koncentrationen även om ändringar inges efter treveckorsfristens utgång.

Beaktandet av dylika ändringar som gjorts efter den ovannämnda tidsfristen står även i överensstämmelse med tillkännagivandet om korrigerande åtgärder som kan godtas enligt förordning nr 4064/89 och nr 447/98, som antagits av kommissionen och som binder denna i den mån den inte avviker från reglerna i fördraget och förordning nr 4064/89, då dessa ändringar kan betraktas som ändringar med begränsad karaktär i enlighet med punkt 37 i nämnda tillkännagivande.

(se punkterna 235, 239, 242 och 249)

5. Artikel 18.1 i förordning nr 447/98 om anmälningar, tidsfrister och förhör
6. För att en gemenskapsåtgärd direkt skall beröra en fysisk eller juridisk

person i den mening som avses i artikel 230 EG skall den direkt inverka på den berörda partens rättsliga ställning, ha en rent automatisk karaktär när den genomförs och endast följa av gemenskapslagstiftningen utan att några mellanliggande regler tillämpas.

7. Andra rättssubjekt än dem som ett beslut riktas till kan endast göra gällande att de är personligen berörda i den mening som avses i artikel 230 EG om beslutet angår dem på grund av vissa egenskaper som är utmärkande för dem eller på grund av en faktisk situation som särskiljer dem från alla andra personer och därigenom individualiserar dem på ett analogt sätt i förhållande till dem som beslutet riktas till.

Ett beslut att hänskjuta undersökningen av en koncentration till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat som kommissionen fattat med tillämpning av artikel 9.3 i förordning nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer har inte till föremål ett uttalande om verkningarna av koncentrationen på de berörda marknader som är föremål för hänskjutandet, utan ett överlåtande av ansvaret för undersökningen av vissa aspekter av koncentrationen till de nationella myndigheter som begärt detta för att dessa skall fatta beslut med tillämpning av sin nationella konkurrensrätt. Eftersom hänskjutandebeslutet följaktligen får till verkan att ett utomstående företag berövas möjligheten att koncentrationens lagenlighet undersöks av kommissionen med tillämpning av förordning nr 4064/89 och de processuella rättigheter som anges där till förmån för tredje man samt det rättsliga skydd som föreskrivs genom fördraget, skall det anses att hänskjutandebeslutet kan påverka nämnda företags rättsliga ställning.

Eftersom, mot bakgrund av att det är fråga om tillämpning av förordning nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer, ett utomstående företag, i dess egenskap av huvudsaklig konkurrent till de parter i koncentrationen vars ställning beaktats av kommissionen under det administrativa förfarandet och mot bakgrund av dess deltagande under nämnda förfarande, ansetts vara personligen berört av ett kommissionsbeslut att förklara koncentrationen förenlig med den gemensamma marknaden, skall nämnda företag även anses vara personligen berört av beslutet att hänskjuta undersökningen av koncentrationen till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat, eftersom företaget genom nämnda beslut fråntagits möjligheten att inför gemenskapsdomstolen väcka talan mot de bedömningar som det hade kunnat väcka talan mot om ärendet inte hade hänskjutits.

(se punkterna 272, 280 och 286)

(se punkterna 291, 292 och 297)

8. För att en koncentration skall kunna bli föremål för hänskjutande med stöd av artikel 9.2 a i förordning nr 4064/89 måste enligt nämnda bestämmelse två villkor samtidigt vara uppfyllda. För det första måste koncentrationen hota att skapa eller förstärka en dominerande ställning som medför att den effektiva konkurrensen påtagligt kommer att hämmas på en marknad inom den berörda medlemsstaten. För det andra måste marknaden uppvisa alla kännetecken på en avgränsad marknad.

Dessa villkor har rättslig karaktär och måste tolkas utifrån objektiva kriterier. Av denna anledning skall gemenskapsdomstolarna, med hänsyn såväl till de konkreta omständigheter i målet som de ställs inför, som de tekniska och komplexa bedömningar som utförs av kommissionen, utöva en fullständig kontroll vad gäller frågan huruvida en koncentration omfattas av tillämpningsområdet för artikel 9.2 a i nämnda förordning.

(se punkterna 326 och 327)

hänskjuta undersökningen av en koncentration till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat i enlighet med artikel 9.3 första stycket i förordning nr 4064/89, är detta utrymme inte obegränsat. Kommissionen kan nämligen inte besluta att verkställa hänskjutandet om vid tidpunkten för prövningen av den begäran om hänskjutande som delgivits av den berörda medlemsstaten ett antal klara och samstämmiga indicier visar att nämnda hänskjutande inte kan åstadkomma att en effektiv konkurrens upprätthålls eller återupprättas på de berörda marknaderna.

Den kontroll som utförs i detta avseende av gemenskapsdomstolarna är en begränsad kontroll som enligt artikel 9.3 och 9.8 i förordning nr 4064/89 skall begränsas till en granskning av huruvida kommissionen, utan att göra sig skyldig till en uppenbart felaktig bedömning, då beslutet fattades kunde anse att ett hänskjutande till de behöriga nationella konkurrensmyndigheterna skulle göra det möjligt att upprätthålla eller återupprätta en effektiv konkurrens på den berörda marknaden så att det inte var nödvändigt att kommissionen själv handlade ärendet.

(se punkterna 342—344 och 346)

9. Även om kommissionen förfogar över stort utrymme för skönsmässig bedömning när den skall göra sitt val att

10. Kommissionen får anse att hänskjutandet av en undersökning av en koncen-

tration till de behöriga nationella myndigheterna i en medlemsstat med tillämpning av artikel 9.3 i förordning nr 4064/89 gör det möjligt att upprätthålla eller återställa en effektiv konkurrens på de berörda marknaderna då den berörda medlemsstaten förfogar över specifik lagstiftning om kontroll av företagskoncentrationer samt särskilda myndigheter som har till uppgift att säkerställa dess genomförande under överinseende av nationell domstol och då de nationella myndigheterna i begäran om hänskjutande identifierat vilka konkurrensproblem som uppstår till följd av koncentrationen på de berörda marknaderna.

Även om de i artikel 9.2 a och b i nämnda förordning angivna villkoren för hänskjutande måste ges en strikt tolkning så att hänskjutanden av koncentrationer med gemenskapsdimension till nationella myndigheter begränsas till att ske i undantagsfall, kan risken att koncentrationer av gemenskapsdimension i ett stort antal fall blir föremål för en splittrad analys som utgör ett hot mot principen om en enda kontroll inte innebära att ett sådant beslut om hänskjutande ifrågasätts. En sådan risk finns nämligen inbyggd i hänskjutandeförfarandet såsom det för närvarande är utformat i förordning nr 4064/89. Det ankommer inte på gemenskapsdomstolarna, även om det sker inom ramen för kontrollen av kommissionens användning av det utrymme för skönsmässig bedömning som den har med stöd av artikel 9.3 första stycket i nämnda förordning, att ersätta lagstiftaren för att fylla igen de luckor som eventuellt kan finnas i den

mekanism för hänskjutande som infördes genom artikel 9 i nämnda förordning.

(se punkterna 347—349 och 354—356)

11. De nationella myndigheter, till vilka kommissionen hänskjutit beslutet om huruvida en koncentration är förenlig med den gemensamma marknaden skall iaktta de skyldigheter som följer av artikel 9 i förordning nr 4064/89 och, i enlighet med artikel 10 EG, vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att de skyldigheter fullgörs som följer av fördraget eller av åtgärder som vidtagits av gemenskapens institutioner, och de skall avstå från varje åtgärd som kan äventyra att fördragets mål uppnås. Så länge konkurrensmyndigheterna iakttar dessa skyldigheter är de dock fria att besluta i sak angående den koncentration som hänskjutits till dem på grundval av en egen undersökning som utförs med tillämpning av nationell konkurrensrätt.

(se punkterna 369—371)

12. För att anta ett beslut om hänskjutande med tillämpning av artikel 9 i förordning nr 4064/89 har kommissionen ingen som helst skyldighet att, i syfte

att undvika att motstridiga beslut fattas, i förväg samråda med de nationella konkurrensmyndigheterna eller att inleda etapp 2 vad beträffar de aspekter av koncentrationen som inte är föremål för hänskjutandet, detta för att kunna behålla möjligheten att samarbeta med de nationella konkurrensmyndigheterna. Eftersom kommissionen genom antagandet av hänskjutandebeslutet avslutar förfarandet för tillämpning av förordning nr 4064/89 vad gäller de aspekter av koncentrationen som var föremål för hänskjutandet och överlåter den exklusiva behörigheten att undersöka dessa till de nationella konkurrensmyndigheterna, som fattar sitt beslut i enlighet med nationell rätt, fråntas kommissionen härigenom all behörighet att behandla dessa aspekter. Kommissionen kan således inte tillåtas att ingripa i de nationella konkurrensmyndigheternas beslutsprocess även om kommissionen beslutar att inleda etapp 2 såvitt gäller de aspekter av koncentrationen som inte är föremål för hänskjutandet.

Följaktligen kan inte kommissionen inom ramen för en prövning av villkoren för hänskjutande i artikel 9.2 a i nämnda förordning utan risk för att artikel 9.3 första stycket b förlorar sin mening ägna sig åt en undersökning av huruvida koncentrationen är förenlig med den gemensamma marknaden som kan binda de berörda nationella myndigheterna i sakfrågan. Kommissionen skall i stället inskränka sig till att kontrollera om, vid första påseendet och på grundval av uppgifter som den

förfogar över vid tidpunkten för bedömningen av huruvida begäran om hänskjutandet är välgrundad, den koncentration som är föremål för begäran om hänskjutande hotar att skapa eller förstärka en dominerande ställning på de berörda marknaderna. Risken att de nationella myndigheternas beslut blir motstridigt eller till och med oförenligt med det beslut som antas av kommissionen är inbyggd i den mekanism för hänskjutande som infördes genom artikel 9 i förordning nr 4064/89.

(se punkterna 372, 373, 377 och 381)

13. För att motiveringsskyldigheten i artikel 253 EG skall iakttas måste ett beslut om att hänskjuta undersökningen av en koncentration till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat, som antagits med stöd av artikel 9.2 a i förordning nr 4064/89, innehålla en tillräcklig och relevant redogörelse för vilka omständigheter som beaktats vid avgörandet dels av om det föreligger ett hot om att en dominerande ställning kan skapas eller förstärkas, vilket skulle medföra att den effektiva konkurrensen påtagligt hämmades på en marknad inom den berörda medlemsstaten, dels av huruvida det är fråga om en avgränsad marknad.

(se punkt 395)